

SOSIALURIN

Útgevari: Føroya Javnaðarflokkur

Blashtjóri: Villi Sørensen
tlf. 5479Prent: Prentsmiðjan á Heygsbreyt
tlf. 1820

Hermál

HVØRJA ferð tað stundar móti vali og spurningarnir á tí politiska vígvøllinum verða settir hvassari fram, eru tað tveir spurningar, ella 2 mál, sum serliga koma fram.

TAÐ er hervaldið og verndarskylda. NATO stöðirnar verða brúktar til at ræða fólk við, verndarskyldan verður nevnd sum eitt av teim nivandi okunum, ið danir leggja á føroyingar fyri at gera teir til trælir og undirbráttligar ørindasveinar fyri danska »harrafólki«.

NAKAÐ soleiðis verður sagt. Tað eru allir teir flokkar, sum í lötuni sita við stjórnaðaræðinum, ið taka sær hesi vápn at vinna sær atkvøður við. Men so skjótt og brátt valprátið er av, so gloyma teir tað, teir við fyrstu atlogu vildu bjarga fólk inum frá. Tað er gott at hava tað, til næstu ferð, væl verður.

MEN tveir av teimum flokkunum hava í mong ár verið við til henda blindabukkadans fyri Føroya fólk. Vit minnst fyrst í 50-unum, tá tað so smátt fór at ganga millum manna, at menn vóru komnir hendan vegin, mystiskir persónar, sum vóru at siggja víða hvar í hagum og á fjøllunum. Tað varð gitt og spurt, men eingin ónti aftur.

TAÐ vóru hesir somu flokkar, sum fóru til val í 1958 og góvu fólk bind fyri eyguni, tí teir vistu fullvæl, at nú var tað komið so mikið langt við NATO-ætlanunum, at talan var bert um at fáa valið frá hondini, so var leyst og liðugt hjá militærunum at koma. Sami maður, sum í dag situr sum Føroya løgmaður, hevði verið við í fyrireikingunum til hetta. Fáar mánaðir seinni, tá hann var komin í andstöðu, lat hann sín (óseka?) partamann K. Wang seta ein sera einfaldan spurning fram á tingi: um oyggjarvegin. Tað lögna hendi, at spurningurin varð avvistur av tinginum.

MEN tað var greitt, at nakað lá aftanfyrir henda spurning. Tað var spurningurin um stöðina á Sornfelli.

LONGU í august mánaða 1958, beint undan lögtingsvalinum, hevur landsstýrið, (sambandsflokkurin, sjálvstýrisflokkurin og fólkaflokkurin) sagt ríkisumboðsmanninum frá:

UNDER henvísing til tidligere brevveksling vedrørende opførelse af en radar- og radiostation på Færøerne — Sandfelli — skal man herved meddele, at landsstyret under forudsætning af, at rigsmyndighederne ser sig i stand til at tilseje landsstyret nødvendig finansieringshjælp, dels til at gennemføre vejen til Mjørka dal frem til Kollafjorð og dels til senere udvidelse af vejstrækningen fra Sundshals til Mjørkadal i normal trafikbredde ca. 5,5 m netto, intet har at erindre imod, at projektet gennemføres.

Det tilføjes, at nævnte vejarbejder beløber sig til ca. 5 mill. kr. »

TÍÐULIGARI kann tað ikki verða sagt. Tann einasta treytin hevur verið, at vegurin varð gjøgnumfurdur.

TAÐ áhugaverda er í dag, at flokkarnir, sum skipa landsstýrið, allir sum ein, hava sagt seg vilja fáa hervaldið av landinum, og hetta var fremsta mál teirra at fremja.

MEN fáir eru teir, ið ikki vita, at einki er gjort av hesum — tvørturímóti er tað almennakunnugt, at hetta sama landsstýrið hevur sitið hendur í favn og hugt eftir, meðan henda herútbúgving verður víðari útbýgd — fyri síðani gleiðbeintir at verða við til vígslugliddini.

OG tað er kanska eisini eitt arbeiði?

Hitt sjúka paradísið

TAÐ VAR IKKI FYRR ENN Í 90'UNUM AT BRETAR FÓRU AT GERA NAKAÐ STORVEGIS BURTUR ÚR RHODESIU. FRAM TIL 1923 VARÐ LANDIÐ RÍKIÐ SUM VANLIGUR HANDIL AV »BRETSA SUÐURAFRIKANSKA HANDILS-FELAGNUM«. ARIÐ FYRI HØVÐU TEY HVITU Í LANDINUM HAVT FOLKAATKVØÐU UM LAGNU LANDSINS. 6000 — TEIRRA MILLUM NÓGVIR SUÐURAFRIKANSKIR BOARAR, SUM VÓRU KOMNIR NORÐUREFTIR — VILDU GERAST SUÐURAFRIKANSKUR LANDSPARTUR. MEN NÆSTAN 9000 VILDU, AT LANDIÐ SKULDI VERA BRETSKT HJÁLAND VIÐ HEIMASTÝRI. ORÐIÐ »HJÁLAND« VARÐ ALMENT STROKIÐ Í 1964, MEN JURIDISKA STØÐAN ER HIN SAMA.

Úrslitaleysar samgonguroyndir

Í árunum aftaná seinra heimsbardaga vórðu royndir gjørdar at skipa eitt sambandsríki av Rhodesiu, Zambia og Malawi. Samgongan kom í lag í 1953, men suðurhodesarar tóku alt hitt ókonomiska valdið. Teir royndu eisini við polititerror at valda hinum á ein og hvønn hátt. Hetta vóru orsakirnar til, at hinir landslutirnir skildu seg burtur úr samgonguni, sum skráðaði heilt í 1963.

5 PST. HVIT

Eftir var eitt land við 4 milj. íbúgvum, harav 5 pst. vóru hvít. Tey hvitu áttu 50 pst. av allari jørdini, og hin helmingurin, sum afrikanarnir høvdu, nyttaði lítið og einki. Í Rhodesia er jørð tað sama sum pengar. Meira enn triðingurin av útlutninginum eru búnaðarvøru, og 44 pst. av øllum arbeiðarum í landinum eru landbúnaðararbeiðarar. 40 pst. av tí dyrkaðu jørdini er býtt millum 4400 hvítar bøndur. Restin verður dyrkað lutvis av 8000 afrikanarum, sum hava egnar bóndagardar, meðan 480.000 afrikanarar í felagskapi dyrka stammujørðina í reservatunum.

LONARMUNURIN

Í Lønarmunurin er ræðuligur: — Lægsta løn hjá teimum hvítu er 15.000 kr. um árið (skattirnir eru sera lágir), meðan hægsta løn hjá einum innfoddum (lærara ella faklærdum arbeiðara í idnaðinum) ikki kemur upp um 5000 kr. um árið. Á landinum fær ein hvitur arbeiðari 20 ferðir so nógvá løn sum ein innfoddur. Meðalinntøkan hjá einum hvítum bónda er 40.000 kr. um árið — hjá einum innfoddum 1000 kr. um árið.

Ringast er tað, at sjálv um innfoddurnar hjá afrikanarunum er vaksnar nógv (tvífaldaðar sein-

astu 10 árin), er munurin millum hvítar og svartar nógv størri enn nakrantíð áður. Afrikanarar hava nort um framleiðsluna við 40 pst, men prisirnir eru framvegis teir somu. Hínvegin eru prisirnir á vörnum hjá hvítu bøndrunum tvífaldaðir seinastu 10 árin.

Í býnum fær ein afrikanari bara ein tiggjundapart av lønini hjá einum hvítum. Av teimum 10.000 starvsfólkunum í umsitingini eru bara 1600 afrikanarar, og bara 80 av teimum fáa tænstumannaløn.

SKOLASKATTUR

Hesin ójavni hevur gjort Rhodesia til eitt av teimum londum, har livivilkorini eru best — hjá teimum hvítu. Teir royna at halda stöðuna við at nokta afrikanarunum undirvísing og upplæring.

Ein stjórnaðarverð, ið áleggur øllum 200 kr. í skúlskatti um árið, ger tað torført, ja, næstan ógjørligt hjá teimum innfoddum at senda teirra børn í skúla. Fakliga upplæring til vøllonað stovs sleppa afrikanarar als ikki til. Nýliga finga afrikanarar í Salisbury loyvi at ganga á fortovunum í staðin fyri bara á sjálvari gotuni; men afrikanarar mugu búgva fyri seg sjálvar í teimum svørtu býardeildunum. Tað er bannað

afrikanarum at handla í miðbýnum, har ein afrikanur skuldi lögfrøingur heldur ikki má hava virki stit.

LÆRARAVIÐURSKIFTINI

Á undirvísingarøkinum hevur stjórnin roynt at forða afrikaniska framburðinum hesar seinastu mánaðirnar: Studningurin til skúlskap verður javnt býttur — ein helvt til 645.000 afrikanarar og ein helvt til 58.000 hvít. Eingin peningur verður latin til skúlar hjá afrikanarum á hægri stigi enn fólkaskúlin. Tað eru bara 94 afrikaniskir lærarar, ið kunnu undirvísja á hægri stigi enn teimum minstu klassunum í fólkaskúlanum. Eini stjórnarboð, ið komu fyri stuttum, søgdu, at missions-seminariini skuldu minka næmingatalið við 25 pst.

Teir hvitu rhodesiararnir siga, at teir vilja varðveita framburðin við at forða afrikanarunum at taka við valdinum nú beinavegin, men vilja lata teir fáa javnbjóðis borgararættindi so við og við.

Men hvat er tað, teir vilja varðveita: Eina harramanna-tilveru fyri seg sjálvan í einum landi, sum teir sjálvar hava gjort til eitt sjúkt paradís.

Listaframsýning

Tað er altíð forvitnisligt at frætta frá listaframsýningum, tí vit hava tær góðu royndir, at fleir og fleiri av okkara listarfólki roynast.

Jóannes Kristiansen hevði fyrri áðru ferð framsýning í losjúhusinum í Havn. Fyrra ferðin var í fjør, og tá fekk hann tað skoðsmál at vera heppin við sínum pensli.

Hesa ferð mundi tað ikki vera við minni forvitni, at tú leitaði á framsýningina. Ikki vart tú heldur svikin, tí var framsýningin fagnað í fjør, so var hon tað so mikið meira í ár.

Tað vóru serliga portrettini, ið vóru áhugaverd. Motivini, hann nýtir, tákna tólk, litirnir og tað hugnaliga támið, ið fevnur sum ein livigvandi hjálmur um lorið, ger hana spennandi og áhugaverda, tú keðist ikki.

Tað verður kærkomið og vónandi ofta, at vit fáa høvi at siggja framsýningar frá Jóannes Kristiansen.

Klakksvíkingar heiðraðir

Í samband við vígsluna av flakavirkinum hjá P/f J. F. Kjölbroy handaði Hákon Djurhuus løgmaður heiðursflekkin fyri framúrskarandi arbeiði fiskivinnuni til frama.

Heiðurstekinið »Bundin er bátleysur maður«:

J. F. Kjölbroy, stjóri.

Heiðurstekinið »Fyri hús og heime« fingur:

Kristian Rasmussen,
Jógvan S. Jacobsen,
Óli Olsen,
Johannes Matras og
Simun Poulsen.

allir tiltakir útróðramenn og skiparar.

Spinnið í Gøtu

tygum fáa gott tógv, og skjóta avgreiðslu.
Vit keypa óvaskaða og vaskaða ull og selja øll sløg av føroy-
skum tógvi.

TØTINGARVIRKIÐ

v/ Ólavur Gregersen — tlf. 20 í Gøtu

Tryggingarsambandið
FØROYAR

Føroya Kríggstrygging	Tlf. 1090
Føroya Sjóváttrygging	- 1090
Føroya Brunatrygging	- 1098
Føroya Vanlukkutrygging	- 1466

Vit tryggja:

Bátar, skip, vøru, hús, innbúgv, akfør o. a.

Føroyingar elga at tryggja í landsins egnu trygging.

Skrivstovupláss

Yngri maður sokist til skrivstovuarbeði 1. januar.
Skrivlig ella persónlig umsókn.

D.F.D.S. AVGREIÐSLA
H. C. MÜLLER

Nýggjur HØGGUSLOKKUR

Á GOYMSLU.

Pf. Bacalao

FÆRØSK MARGARINE

Vita No 1

VITAMINISERET

FÆRØSKT PRODUKT

FINN PRODUKT